

ΟΜΙΛΟΣ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Υλη στην οποία αναφέρεται το παρόν κριτήριο:

Διδαγμένο κείμενο:

- 3η θεματική ενότητα (ενότ. 8,9,10,11)
- Ερμηνευτικά σχόλια των ενοτήτων από το φάκελο υλικού
- Εισαγωγή: Βίος του Πλάτωνα και του Αριστοτέλη

Αδίδακτο κείμενο:

- Γραμματική: συνηρημένα όλων των τάξεων, άριστος β', Φωνηεντόληκτα Ρήματα Β' συζυγίας, Ουσιαστικά γ κλίσης, Αντωνυμίες, Παραθετικά Επιθέτων και Επιρρημάτων
- Συντακτικό: Σύνταξη Μετοχών, Ανάλυση Μετοχών, Μετατροπή κύριων πρότασεων Κρίσεως από τον Ευθύ Λόγο στον Πλάγιο

3ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΞΕΤΑΣΗΣ (*)

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλης, Πολιτικά, Θ1.3 – 2.1, 1337a33-b11

Ὅτι μὲν οὖν νομοθετητέον περὶ παιδείας καὶ ταύτην κοινὴν ποιητέον, φανερόν· τίς δ' ἔσται ἡ παιδεία καὶ πῶς χρὴ παιδεύεσθαι, δεῖ μὴ λανθάνειν· νῦν γὰρ ἀμφισβητεῖται περὶ τῶν ἔργων. Οὐ γὰρ ταύτ' ἅπαντες ὑπολαμβάνουσι δεῖν μανθάνειν τοὺς νέους οὔτε πρὸς ἀρετὴν οὔτε πρὸς τὸν βίον τὸν ἄριστον, οὐδὲ φανερόν· πότερον πρὸς τὴν διάνοιαν πρέπει μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος· Ἐκ τε τῆς ἐμποδῶν παιδείας ταραχώδης ἡ σκέψις καὶ δῆλον οὐδὲν πότερον ἀσκεῖν δεῖ τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν βίον ἢ τὰ τείνοντα πρὸς ἀρετὴν ἢ τὰ περιττά (πάντα γὰρ εἴληφε ταῦτα κριτὰς τινος)· περὶ τε τῶν πρὸς ἀρετὴν οὐθέν ἐστιν ὁμολογούμενον (καὶ γὰρ τὴν ἀρετὴν οὐ τὴν αὐτὴν εὐθύς πάντες τιμῶσιν, ὥστ' εὐλόγως διαφέρονται καὶ πρὸς τὴν ἄσκησιν αὐτῆς). Ὅτι μὲν οὖν τὰ ἀναγκαῖα δεῖ διδάσκεσθαι τῶν χρησίμων, οὐκ ἄδηλον ὅτι δὲ οὐ πάντα, διηρημένων τῶν τε ἐλευθερίων ἔργων καὶ τῶν ἀνελευθερίων φανερόν, καὶ ὅτι τῶν τοιούτων δεῖ μετέχειν ὅσα τῶν χρησίμων ποιήσει τὸν μετέχοντα μὴ βάνουσον. Βάνουσον δ' ἔργον εἶναι δεῖ τοῦτο νομίζειν καὶ τέχνην ταύτην καὶ μάθησιν, ὅσα πρὸς τὰς χρήσεις καὶ τὰς πράξεις τὰς τῆς ἀρετῆς ἄχρηστον ἀπεργάζονται τὸ σῶμα τῶν ἐλευθέρων [ἢ τὴν ψυχὴν] ἢ τὴν διάνοιαν.

A1α. Να γράψετε στο τετράδιό σας δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις ακόλουθες περιόδους λόγου την ένδειξη <<Σ>>, αν είναι σωστή, ή <<Λ>>, αν είναι λάθος, με βάση το δοθέν κείμενο (Μονάδες 4). Στη συνέχεια να τεκμηριώσετε τις απαντήσεις σας παραθέτοντας τα αντίστοιχα χωρία του κειμένου (Μονάδες 4).

1. Ο Αριστοτέλης αποδέχεται ανεπιφύλακτα τον ιδιωτικό χαρακτήρα του εκπαιδευτικού συστήματος της εποχής του.
2. Όλοι συμφωνούν ότι οι νέοι πρέπει να διδάσκονται τα ίδια γνωστικά αντικείμενα με στόχο την επίτευξη της ατομικής προόδου.
3. Από τις συγκεκριμένες γνώμες που επικρατούν στο ήδη υπάρχον εκπαιδευτικό σύστημα η φιλοσοφική διερεύνηση αντιμετωπίζει δυσκολίες.
4. << Βάνουσον ἔργον >> χαρακτηρίζει ο Αριστοτέλης οτιδήποτε απομακρύνει τον νέο από την κατάκτηση της αρετής.

A1β. Να αντιστοιχίσετε τις φράσεις της Στήλης Α, που αφορούν τους στόχους της παιδείας, με τον ταιριαστό τύπο παιδείας της στήλης Β (Μονάδες 2).

Στήλη Α – Στόχοι της παιδείας	Στήλη Β – Τύποι της παιδείας
Α) τείνοντα πρὸς ἀρετὴν	1) χρησιμοθηρικός
Β) περιττά	2) νοησιαρχικός/γνωσιοκεντρικός
Γ) χρήσιμα πρὸς τὸν βίον	3) ηθοπλαστικός
Δ) τὰ ἀναγκαῖα	

Μονάδες 10

B1. Ο Αριστοτέλης στο πλαίσιο της παιδαγωγικής έρευνας που επιχειρεί αναφέρει πιθανές εκπαιδευτικές εκδοχές προβάλλοντας παράλληλα τα αντίστοιχα γνωστικά αντικείμενα. Αφού δείξετε αυτούς του πιθανούς σκοπούς, αλλά και το περιεχόμενο της παιδείας της εποχής του (Μονάδες 4), να αναλύσετε τις προσωπικές του θέσεις πάνω στο συγκεκριμένο ζήτημα (Μονάδες 6).

Μονάδες 10

B2. Να επιβεβαιώσετε ή να διαψεύσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων:

- 1) Όπως ομολογεί ο ίδιος ο Πλάτωνας στην 8^η επιστολή του, από την νεανική ηλικία ασχολήθηκε με την πολιτική.
- 2) Το ογκώδες σύγγραμμα της <<Πολιτείας>> πρέπει να ολοκληρώθηκε γύρω στα 374π.Χ.
- 3) Οι <<φιλόσοφοι-βασίλεις>> πρέπει να διαθέτουν κυρίως γνώσεις και διοικητικές ικανότητες.
- 4) Ο Αριστοτέλης έφθασε στην Αθήνα στα 376π.Χ. για να σπουδάσει στην Ακαδημία του Πλάτωνα.
- 5) Ο Αριστοτέλης παρέμεινε στην Ακαδημία είκοσι χρόνια αρχικά ως μαθητής και στη συνέχεια ως δάσκαλος.

Μονάδες 10

B3α. <<Περιπτά>>: να γράψετε δύο περιόδους λόγου χρησιμοποιώντας τη λέξη με διαφορετική σημασία από αυτή που έχει στο κείμενο (Μονάδες 4).

B3β. Με ποιες λέξεις του κειμένου έχουν ετυμολογική συγγένεια οι παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: α) προσθήκη, β) άρθρο, γ) έθιμο, δ) ποδόσφαιρο, ε) επέκταση, στ) εξομολόγηση (Μονάδες 6)

Μονάδες 10

B4. Ποια θέση εκφράζεται στο παρακάτω απόσπασμα σχετικά με το πώς οι πολίτες διαμορφώνουν την προσωπικότητά τους, ώστε να υπηρετούν σωστά την πολιτεία; Να δείξετε τον συσχετισμό αυτής της θέσης με το αντίστοιχο χωρίο από το κείμενο αναφοράς και να αναλύσετε την αριστοτελική άποψη .

<<Η σπουδαιότερη υπόθεση της πόλης είναι η προσεκτικά σχεδιασμένη αγωγή της νεολαίας: Ή ασφαλέστερη εγγύηση για τη σταθερότητα ενός κράτους, η οποία γενικώς παραμελείται, είναι η αγωγή των πολιτών σύμφωνα με το πνεύμα του πολιτεύματος. Γιατί ακόμη και οι χρησιμότεροι νόμοι, οι οποίοι ίσως και να θεσπίστηκαν με συμφωνία όλων των πολιτών που έχουν δικαίωμα ψήφου, είναι εντελώς άχρηστοι, αν οι πολίτες δεν έχουν εξοικειωθεί με το πολίτευμα μέσα από εθισμό και αγωγή... Εκείνοι οι οποίοι έχουν πολλά αγαθά, είτε δύναμη είτε πλούτο είτε οπαδούς, δεν θέλουν ούτε μπορούν να υποταχτούν στην εξουσία του κράτους. Αυτό αρχίζει ήδη στο σπίτι, γιατί όταν ως παιδιά έχουν μεγαλώσει

στην πολυτέλεια, στο σχολείο μαθαίνουν να μην υπακούουν πια. Σημαντικότερη όμως από την περιουσιακή ισότητα είναι 'η ισότητα των πολιτών στην προσπάθεια απόκτησης εξουσίας· μια τέτοια ισότητα δεν είναι δυνατή, αν οι άνθρωποι δεν διαπαιδαγωγηθούν επαρκώς από τους νόμους. Για τούτο το κράτος πρέπει να φροντίζει οπωσδήποτε για τη δημόσια ηθική· όποιος την έχει συνηθίσει από παιδί θα την υπομείνει ατάραχος. Είναι δύσκολο να τηρήσει κανείς από νέος σωστή πορεία προς την ηθική αρετή, αν δεν μεγαλώνει σε ανάλογο σύστημα αγωγής.>>

"I.During,Ο Αριστοτέλης, Παρουσίαση και ερμηνεία της σκέψης του".

Μονάδες 10

Αδίδακτο Κείμενο

Ο Αλκιβιάδης προσπαθεί με τον λόγο του να αμβλύνει την αναβλητικότητα των Σπαρτιατών, οι οποίοι καλούνταν να βοηθήσουν στρατιωτικά τους Συρακουσίους εναντίον των Αθηναίων, στο πλαίσιο της Σικελικής εκστρατείας, εν μέσω του Πελοποννησιακού Πολέμου.

Ὁ μὲν Ἀλκιβιάδης τοσαῦτα εἶπεν, οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι **διανοούμενοι** μὲν καὶ αὐτοὶ πρότερον στρατεύειν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, μέλλοντες δ' ἔτι καὶ περιορώμενοι, **πολλῶ** μᾶλλον ἐπερρώσθησαν **διδάξαντος** ταῦτα ἕκαστα αὐτοῦ καὶ νομίσαντες παρὰ τοῦ **σαφέστατα** εἰδότητος ἀκηκοένοι· ὥστε τῇ ἐπιτειχίσει **τῆς Δεκελείας** προσεῖχον ἤδη τὸν νοῦν καὶ τὸ παραυτικά καὶ τοῖς ἐν τῇ Σικελίᾳ πέμπειν τινὰ τιμωρίαν. Καὶ Γύλιππον τὸν Κλεανδρίδου προστάξαντες ἄρχοντα τοῖς Συρακοσίοις ἐκέλευον μετ' ἐκείνων καὶ τῶν Κορινθίων βουλευόμενον ποιεῖν ὄπη ἐκ τῶν παρόντων μάλιστα καὶ τάχιστα τις ὠφελία ἦξει τοῖς ἐκεῖ. Ὁ δὲ δύο μὲν ναῦς τοὺς Κορινθίους ἤδη ἐκέλευέν οἱ πέμπειν ἐς Ἀσίνην, τὰς δὲ λοιπὰς παρασκευάζεσθαι ὅσας διανοοῦνται πέμπειν καί, ὅταν καιρὸς ᾗ, ἐτοίμας εἶναι πλεῖν. ταῦτα δὲ ξυνθέμενοι ἀνεχώρουν ἐκ τῆς Λακεδαιμόνος.

Θουκυδίδου, Ζ, 93

Λεξιλόγιο:

περιορῶμαι: περιμένω, αναβάλλω

οἱ: γ' πρόσωπο της προσωπικής αντωνυμίας.

Παρατηρήσεις

1. Να γράψετε τη μετάφραση του αποσπάσματος : «Ὁ μὲν Ἀλκιβιάδης... πέμπειν τινὰ τιμωρίαν.»

20 Μονάδες

2. Σε ποιες ενέργειες προβαίνουν οι Σπαρτιάτες μετά τον λόγο του Αλκιβιάδη;

10 Μονάδες

3. α) εἶπεν, προστάξαντες, πλεῖν, ξυνθέμενοι: Να γραφεί το β' ενικό Προστατικής των τύπων στον χρόνο και τη φωνή που βρίσκονται.

Μονάδες 4

β) τάχιστα: Να κλιθεί στις πλάγιες πτώσεις του πληθυντικού αριθμού ο συγκριτικός βαθμός του θηλυκού γένους.

Μονάδες 3

γ) Να γραφούν οι ζητούμενοι τύποι:

εἰδότης: κλητική ενικού

τῆ ἐπιτειχίσει: αιτιατική ενικού

τινὰ: αιτιατική πληθυντικού ουδετέρου γένους

Μονάδες 3

4. α) Να αναγνωριστούν συντακτικά οι εξής τύποι (είναι σημειωμένοι με έντονη γραφή στο κείμενο): **διανοούμενοι, πολλῶ, διδάξαντος, σαφέστατα, τῆς Δεκελείας.**

Μονάδες 5

β) νομίσαντες: Να αναλυθεί η μετοχή στο αντίστοιχο είδος δευτερεύουσας πρότασης.

Μονάδες 2,5

γ) ὥστε τῆ ἐπιτειχίσει...τινὰ τιμωρίαν: Να μεταφερθεί στον πλάγιο λόγο με εξάρτηση το ἦσθετό τις και τη χρήση **κατηγορηματικής μετοχής.**

Μονάδες 2,5

Ευχόμαστε επιτυχία

(*) Το παρόν κριτήριο εξέτασης συντάχθηκε από την ομάδα διδασκόντων του Τομέα Αρχαίων του Φροντιστηρίου **αξία** και αποτελεί πνευματική τους ιδιοκτησία.

Η χρήση τους εκτός Φροντιστηρίου, επιτρέπεται μόνο για εκπαιδευτικούς σκοπούς.

Οποιαδήποτε άλλη χρήση ή αναπαραγωγή χωρίς άδεια, μπορεί να επιφέρει τις προβλεπόμενες από το Νόμο κυρώσεις.